

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אוגוסט 2009	הצבאית הראשית

הנחיה מס' 2.11

אי שמירתו של רכוש צבאי שהוא נשק

כללי

1. שלטונות צה"ל מפקידים בידיהם של חיילים ומפקדים ציוד צבאי רב ערך, ובכלל זה נשק ואמצעי לחימה שונים. אמצעי לחימה אלו הינם אמצעים מסוכנים, העלולים להביא להרס רב ולפגיעות בגוף ובנפש, בשימוש בלתי מוסמך או בלתי זהיר בהם, בין במזיד ובין ברשלנות או בחוסר ידע. לצה"ל אינטרס עליון במניעת הגעתם של אמצעי לחימה לידיהם של גורמים בלתי מוסמכים, בין גורמים עוינים העלולים לעשות בהם שימוש נגד מטרות ישראליות, ובין לידי אזרחים (וביניהם ילדים) העלולים לעשות בהם שימוש ולהזיק לעצמם או לאחרים. לפיכך, ככלל, תינקט מדיניות מחמירה כנגד מי שהתירשל בשמירה על נשק או אמל"ח צבאי, ובפרט כנגד מי שלא קיים את ההוראות שבפקודות השונות, העוסקות בכללים ובנהלים לאבטחת אמל"ח ונשק מגניבה או אובדן (לעניין אמר"לים, ראו הנחיה מס' 2.12).

נוהל טיפול מזורז באובדני נשק ואמל"ח

2. נקיטת ההליך נגד האחראי, בין אם מדובר בהגשת כתב אישום ובין אם בהעמדה לדין משמעתי, תיערך סמוך ככל האפשר למועד האירוע.
3. מתוך עיקרון זה, גובש נוהל טיפול מזורז באובדני נשק, שאלה עיקריו:
 - א. כל מקרה של אובדן או גניבת נשק ידווחו באופן מיידי למצ"ח.
 - ב. מצ"ח תחל באופן מיידי בחקירת האירוע.
 - ג. במקרים של אובדני נשק, יוצגו ממצאי החקירה הראשוניים בתוך מספר ימים, על ידי מצ"ח לפרקליט. באותם מקרים, שבהם אין חשד לביצוע מעשה פלילי, וכן אין חשד, כי האובדן נגרם כתוצאה מפזיזות, המצדיקה העמדה לדין פלילי (כפי שיפורט בהמשך) - יינתן על ידי הפרקליט אישור ליחידה לשפוט בדין משמעתי את החייל, ולבחון את הצורך לנקוט בצעדים פיקודיים נוספים.
 - ד. יש להבהיר ליחידה, כי כל עוד מתנהלת חקירת מצ"ח, הרי שבלא אישור פרקליט, אין לערוך תחקיר ביחידה אודות נסיבות אובדן הנשק, ואין להעמיד לדין משמעתי את החייל שנשקו אבד.
 - ה. במקרים, שבהם עולה מן החקירה, כי יש מקום להעמיק את החקירה, עקב חשד כי האובדן נגרם כתוצאה מפזיזות, או כתוצאה ממעשה פלילי אחר – תימשך חקירת מצ"ח, וממצאיה יועברו לפרקליט. הפרקליט יוכל גם לשקול המלצה על נקיטת צעדים פיקודיים כאלה או אחרים, בהתאם לממצאי החקירה.

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אוגוסט 2009	הצבאית הראשית

1. דווח לפרקליט דיווח ראשוני על אובדן נשק – יעקוב הפרקליט אחר התפתחות החקירה, ויוודא כי ממצאיה יועברו לו, על מנת שיוכל לקבל החלטה בעניין זה בהקדם.

מדיניות העמדה לדין

4. משקל הבכורה במערך שיקולי הפרקליט באשר למהות הצעד המשפטי שיינקט מסור **למידת חומרת ההתרשלות בשמירה על הנשק**. ככלל, הנטייה תהא להורות על העמדה לדין משמעותי (בפני קש"בים מיוחדים, כפי שנקבעו בתיאום מראש עם הפיקוד הרלוונטי), אלא אם מדובר **בפזיזות**, שהובילה לאובדנו של הנשק.
5. במקרים שבהם נגרם אובדן הנשק כתוצאה מפזיזות – יועמד האחראי לאובדן, לדין פלילי בבית דין. כלומר – השיקול המכריע לעניין זה, יהא מידת האשם של מאבד הנשק.
6. במקרים האמורים, יוגש כתב האישום, בלא קשר לשאלת המקום שבו הושאר הנשק (כלומר, בין אם הושאר הנשק בתוך רכב, בתוך היחידה, או בבית); וכן, אין לייחס חשיבות לפרק הזמן שבו הושאר הנשק באותו מקום (כלומר, גם הותרת נשק לפרק זמן קצר, תצדיק העמדה לדין פלילי. על אחת כמה וכמה, כשהיא מתמשכת). לעומת זאת, במקרים של שיכחה (כלומר, אובדן כתוצאה מרשלנות), תהיה הנטייה להורות על העמדה לדין משמעותי, וזאת, גם אם הנשק הושאר במקום הנגיש לגניבה, כגון ברכב או במקום פתוח.
7. שאלת מציאתו של הנשק – הגם שהיא יכולה להוות שיקול לצורך החלטה בדבר ההעמדה לדין – לא תהווה שיקול בלעדי במקרים של פזיזות, שכאמור בהם יש מקום להגשת כתב אישום.
8. ראוי לזכור, כי במקרים של אובדן/נזק לרכוש, מועבר נטל ההוכחה בדבר נקיטת כל האמצעים הסבירים אל הנאשם, וזאת מכוח סעיף 81 לחש"פ.
9. מקום בו הוגש כתב אישום, תיוחס לנאשם עבירה של אי שמירתו של רכוש צבאי שהוא נשק, לפי סעיף 80 סיפא לחש"פ. מאחר שעל פי מדיניות ההעמדה לדין, יוגש כתב אישום בעבירה זו, רק במקום, שבו נגרם אובדן הנשק כתוצאה מפזיזות, הרי שבמקרה שבו מאבד הנשק הינו בעל דרגת סמל או דרגה גבוהה מזו, יש לצרף לכתב האישום גם פרט אישום של התנהגות שאינה הולמת, לפי סעיף 130 לחש"פ.

מדיניות ההמרה

10. מאחר שמדיניות ההעמדה לדין פלילי בעבירות של אי שמירתו של נשק נסמכת על מידת האשם, הרי שככלל, לא יומר סעיף האישום, לכזה אשר אינו נושא עימו רישום פלילי. זאת, מתוך ההכרה שכלי הנשק מועברים לגורמים עוינים או פליליים ובסופו של יום, פוגעים בחברה בכללותה. "מאחר ומדובר בעבירה שטמון בה סיכון הרה אסון לקיפוח חיי אדם, ובשל ההתרשלות מחד, וחומרת העבירה מנגד, מתחייבת הרשעה, שכן בהפקרת נשק חייב להיות מסר מחמיר באכיפת החוק" (ת"פ (שלום י-ם) 5003/04 מדינת ישראל נ' ברנע).
11. המרה כאמור או הגשה של כתב אישום שאינו נושא רישום פלילי מראש טעונה אישורו של התובע הצבאי הראשי.

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אוגוסט 2009	הצבאית הראשית

טיעון לעונש

12. ככלל, מקום בו הוגש כתב אישום, התביעה תעתור בתיקים שעניינם אבדן כלי נשק לעונש מאסר בפועל, מאסר מותנה ופיצויים; במקרים בהם הרשלנות איננה בולטת ניתן להסתפק בעונש מאסר שירוצה בדרך של עבודה צבאית (ע/213/98; ע/81,79,59; ע/52/95).

13. במסגרת שיקולי הענישה, יש לשקול, ובהתאם להציג בפני בית הדין את הנסיבות הבאות:

א. מקום אובדן הנשק (מקום ציבורי לעומת בסיס צבאי, האם הנשק הושאר ברכב או במקום אחר שניתן לפרוץ אליו, והוא גלוי או האם ישנן נסיבות נוספות אשר חושפות את הנשק לסכנת גניבה);

ב. מודעותו של החייל לכך שבמקום בו אירע האובדן מצויים אנשים בלתי מורשים או אנשים רבים;

ג. תפקידו של החייל, דרגתו ומעמדו (ראה ע/132/08);

ד. עברו של החייל;

ה. משך הזמן שחלף עד לגילוי האובדן ומשך הזמן שחלף ממועד הגילוי ועד מועד הדיווח אודות האובדן.

ו. מציאתו של הנשק.

14. במקרים של רשלנות שגרמה להשהיית החיפוש אחרי הנשק האבוד יש לעתור לעונש כליאה ממשית ובכלל זה כשמדובר בחייל מילואים (וראה: ע/10/92, ע/101/92).

15. היה מאבד הנשק קצין או נגד יש מקום לשקול לעתור לפגיעה בדרגתו (וראה: ע/120/90, ע/11/92, ע/104/94, ע/132/08).